

UPPSALA
UNIVERSITET

UFV 2008/758

Riktlinjer för förvaring av kemiska produkter

Uppsala universitet

Fastställd av universitetsdirektören 2008-05-29, reviderad 2015-12-21

Innehållsförteckning

Förvaring av kemiska produkter	3
Ansvar	3
Allmänna anvisningar	3
Förpackningar	3
Kemikalieskåp och kemikalieförråd	4
Märkning och skyltning	4
Brandfarliga varor	4
Gasflaskor	5
Hälso- och miljöfarliga produkter	5
Åtskild förvaring	6
Lokala rutiner	6
Lagstiftning	6

Förvaring av kemiska produkter

Ansvar

Alla vid Uppsala universitet som i sitt arbete eller vid studier kommer i kontakt med kemiska produkter ska följa dessa riktlinjer samt gällande lagstiftning när det gäller förvaring av kemiska produkter.

Prefekt/motsvarande är enligt prefektdelegationen ytterst ansvarig för att kemiska produkter förvaras enligt gällande lagstiftning och anvisningar utfärdade av universitetet. Till sin hjälp har prefekten/motsvarande kemikalieombuden, vars arbetsuppgift är att se till att riktlinjer och rutiner kring kemikaliehantering implementeras på sin institution/motsvarande.

Uppsala universitet har tillstånd för att hantera brandfarlig vara. Tillståndsinnehavare är rektor som i beslut utsett berörda prefekter/motsvarade att vara föreståndare inom sina respektive institutioner/motsvarande.

Enheten för miljö och fysisk arbetsmiljö har i uppdrag att informera om gällande lagstiftning inom kemikalieområdet, utforma riktlinjer samt ge råd och stöd till berörda personer och enheter inom universitetet. Denna riktlinje hänvisar till (EU) 1272/2008, CLP-förordningen (Classification, labeling and packaging) när det gäller klassificering, märkning och förpackningar. Kemikalier som är klassificerade och märkta enligt den äldre lagstiftningen (då orangea farosymboler användes) går att läsa om i KIFS 2005:7 eller i faktablad länkat till från Medarbetarportalen.

Allmänna anvisningar

Det finns ett stort antal kemiska produkter med vitt skilda egenskaper. För att förvaringen ska vara så säker som möjligt är det viktigt att de som hanterar kemiska produkter har tillräcklig kunskap om potentiella risker. Förvaringen ska planeras med hänsyn till:

- de aktuella kemiska produkternas egenskaper
- mängder som ska förvaras
- omgivande verksamhet

Ur hälso- och säkerhetssynpunkt är det lämpligt att minimera mängden kemisk produkt så att långa förvaringstider undviks.

Förvaring av brandfarliga varor är tillståndspliktig verksamhet vid de flesta fastigheter vid Uppsala universitet och får då endast bedrivas i enlighet med villkor i tillstånden, se vidare under rubriken Brandfarliga varor nedan.

Förvaring av tillståndspliktiga A- och B-ämnena ska göras enligt de beskrivningar som gjorts i tillståndshandlingarna och enligt de villkor som finns i respektive institutions/motsvarande tillstånd.

Förpackningar

Förpackningen ska vara avsedd för att förvara den aktuella kemiska produkten i. Kemiska produkter ska förvaras i slutna förpackningar så att uppkomst av luftförorening hindras. I de flesta fall bör den kemiska produktens originalförpackning användas. En förpackning som endast är avsedd att användas vid transport av kemiska produkter ska inte användas för förvaring. Tänk på att plastförpackningar blir spröda och kan börja läcka när de åldras. Förpackningar ska vara rena utvändigt för att minska risken för skada genom hudkontakt. För att minimera hälso- och miljörisker ska dåliga förpackningar alltid kasseras.

De kemiska produkterna ska vara märkta enligt gällande lagstiftning. Mer information om märkning finns i universitetets riktlinjer för märkning av kemiska produkter (UFV 2008/759). Riktlinjer för märkning av kemikalier finns under rubriken ”Kemikaliehantering” på Medarbetarportalen.

Kemikalieskåp och kemikalieförråd

Kemiska produkter ska förvaras i kemikalieskåp eller i kemikalieförråd. Skåpen och förråden ska vara avsedda för förvaring av kemiska produkter och utformade så att hälso- och miljörisker förebyggs. Ventilationen i dessa utrymmen ska vara anpassad för förvaring av kemiska produkter och spill till avlopp ska undvikas genom invallning i kemikalieskåp och avsaknad av öppna golvbrunnar i kemikalieförråd.

Endast berörd personal ska ha tillträde till kemikalieskåp och kemikalieförråd.

Kemiska produkter ska inte förvaras i dragskåp. Endast de kemiska produkter som behövs för arbetet för stunden bör stå framme på laboratoriet.

Utrustning för sanering och spill ska finnas och vara anpassad till de aktuella kemiska produkterna. Placera utrustningen lätt åtkomligt och i omedelbar närhet till förvaringsplatsen.

Märkning och skyltning

Kemikalieskåp och kemikalieförråd ska vara skyltade/märkta så att det tydligt framgår att utrymmet är avsett för förvaring av kemiska produkter. Av märkningen och skyltningen ska det framgå vilken typ av kemiska produkter som finns i förvaringsutrymmet. Se vidare universitetets riktlinjer för märkning av kemiska produkter som finns på universitetets hemsida.

Brandfarliga varor

All hantering, inklusive förvaring, av brandfarliga varor är tillståndspliktig verksamhet vid de flesta fastigheter vid Uppsala universitet. De brandfarliga varor som universitetet har tillstånd för är brandfarlig gas, brandfarlig vätska och brandreaktiva varor. De brandfarliga vätskorna delas in i tre klasser med avseende på flampunkt och märks enligt tabell 1 (enligt CLP-förordningen om klassificering, märkning och förpackning, (EG) 1272/2008)

Tabell 1. Klassificering och märkning av brandfarliga vätskor enligt nya CLP-reglerna

Kategori	Flampunktsområde	Signalord	Faroangivelse
1	< 23°C och initial kokpunkt ≤ 35°C	Fara	Extremt brandfarlig vätska och ånga
2	< 23°C och initial kokpunkt > 35°C	Fara	Mycket brandfarlig vätska och ånga
3	≥ 23°C och ≤ 60°C	Varning	Brandfarlig vätska och ånga
Alla produkter märks enligt nedan			
			

Krav, råd och rekommendationer om förvaring av brandfarliga varor finns i universitetets ”Riktlinjer för hantering av brandfarliga varor” (UFV 2010/1666) och i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps informationsmaterial om hantering av brandfarliga varor på laboratorium (MSB). Se universitetets hemsida¹.

Gasflaskor

Gasflaskor med brandfarliga gaser förvaras i enlighet med anvisningarna i ”Riktlinjer för hantering av brandfarliga varor” (UFV 2010/1666). Övriga gasflaskor förvaras på ett ur säkerhetssynpunkt lämpligt sätt. Exempelvis ska utrymmet vara väl ventilerat och flaskorna ska vara förankrade med kedja som går att häkta av. Varningsskylt för gasflaskor skall finnas uppsatt i anslutning till dörren till lokal eller annat utrymme där flaskor förvaras. Varningsskylt skall även finnas invid flaskors uppställningsplats om flaskorna inte är väl synliga.

Hälso- och miljöfarliga produkter

Hälso- eller miljöfarliga produkter skall förvaras så att hälso- eller miljörisker förebyggs.

Hälsofarliga kemiska produkter skall förvaras så att de är svåråtkomliga för små barn och väl avskilda från produkter som är avsedda att förtäras.

Särskilt farliga kemiska produkter ska förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan komma åt dem och de är märkta enligt figur 1.

Figur 1. Märkning av särskilt farliga produkter enligt CLP.

Särskilt farliga kemiska produkter enligt CLP			
Fara	Fara	Fara	Fara
Akut toxicitet Kategori 1, 2, 3	CMR Kategori 1A el. 1B	Specifik organotox – enstaka eller upprepad expo. Kategori 1	Frätande på huden Kategori 1

¹ Medarbetarportalen: Fysisk arbetsmiljö/Kemikaliehantering/Brandfarlig vara

Flyktiga lösningsmedel som vid inandning kan medföra berusning skall förvaras på ett sådant sätt att denna typ av användning hindras eller motverkas.

Peroxidbildande kemiska ämnen som t ex etrar förvaras mörkt och svalt med tättslutande förpackning för att minska riskerna för explosion och brand.

Åtskild förvaring

Ämnen och beredningar som tillsammans kan ge upphov till ökade risker ska förvaras åtskilda. Det är t. ex. olämpligt att förvara sura och basiska kemikalier tillsammans. Kraftigt oxiderande ämnen ska förvaras åtskilt från oxiderbara ämnen. Cyanider och syror ska inte förvaras tillsammans p.g.a. risk för utveckling av giftig och brandfarlig vätecyanidgas.

Leverantörens säkerhetsdatablad, kemikalierregistreringssystemet KLARA och Prevents databas Kemiska ämnen kan ge vägledning beträffande behov av åtskild förvaring.

Brandfarliga varor får inte förvaras tillsammans med kemiska produkter som vid en brand kan förvärra skadorna. Se vidare universitetets anvisningar ”Riktlinjer för hantering av brandfarliga varor” (UFV 2010/1666) och MSB’s informationsblad om hantering av brandfarliga varor på laboratorium som finns länkat till på universitetets hemsida².

Lokala rutiner

Dessa riktlinjer utgår från lagstiftning och praxis vad gäller förvaring av kemiska produkter. Utöver dessa finns lokala rutiner utarbetade inom varje institution/motsvarande och/eller områdesintendentur, anpassade till verksamheten och lokalerna, De lokala rutinerna ska följas parallellt med dessa riktlinjer.

Lagstiftning

(AFS 2014:43) Kemiska arbetsmiljörisker

(EG) nr 1272/2008 CLP-förordningen (Classification, labeling and packaging)

(KIFS 2008:2) Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer

(SFS 2008:245) Förordning om kemiska produkter och biotekniska organismer

(SFS 1977:994) Förordning om försäljning av och förvaring av vissa flyktiga lösningsmedel mm

(SÄIFS 1998:7) MSB’s föreskrift om Brandfarlig gas i lös behållare

(KIFS 2005:7) Kemikalieinspektionens föreskrifter om klassificering och märkning av kemiska produkter (gäller för blandningar under en övergångsperiod fram till 1 juni 2017)

(AFS 2001:4) Gasflaskor

² Medarbetarportalen: Fysisk arbetsmiljö/Kemikaliehantering/Brandfarlig vara